

เอกสารประมวลความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

จากงานเสวนา “ปรึกษาหารือประชาชน: จะเอาอย่างไรกับกระบวนการสันติภาพ”

วันอาทิตย์ที่ 5 พฤศจิกายน 2566

ณ ห้องประชุมศรีวังสา คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
จัดโดย สถาบันสันติศึกษา สมาคมร่วมสร้างชุมชนศรัทธากัมปงตักวา สภาประชาสังคมชายแดนใต้
เครือข่ายวิชาการ Peace Survey สมัชชาประชาสังคมเพื่อสันติภาพ และ Projek SAMA SAMA

งานเสวนา “ปรึกษาหารือประชาชน: จะเอาอย่างไรกับกระบวนการสันติภาพ” ที่มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมอันเป็นตัวแทนจากหลากหลายกลุ่ม ได้แก่ คณาจารย์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, เครือข่ายวิชาการ Peace Survey, สมัชชาประชาสังคมเพื่อสันติภาพ (Civil Society Assembly for Peace - CAP), สภาประชาสังคมชายแดนใต้, เครือข่ายคนพิการชายแดนใต้, เครือข่ายผู้หญิง, สมาคมร่วมสร้างชุมชนศรัทธากัมปงตักวา, เครือข่ายสิทธิมนุษยชน และผู้สนใจทั่วไป ได้ร่วมกันนำเสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อภาคส่วนต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการสันติภาพจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในประเด็นดังต่อไปนี้

ผู้ร่วมเสวนาส่วนใหญ่สนับสนุนกระบวนการสันติภาพชายแดนใต้ เพราะต่างก็เห็นว่า “ความขัดแย้งทั้งหลายล้วนต้องจบลงด้วยการเจรจาพูดคุย” อย่างไรก็ตาม จำนวนไม่น้อยมีความกังวลว่ากระบวนการพูดคุยสันติภาพชายแดนใต้ยัง**ไม่มีความก้าวหน้าเท่าที่ควร** เนื่องจาก (1) คู่ขัดแย้งทั้งสองฝ่ายไม่มีเจตจำนงให้เกิดสันติภาพอย่างแท้จริง หากต่างก็มีวาระซ่อนเร้นทางการเมือง ทำให้คู่ขัดแย้งแต่ละฝ่ายไม่พร้อมจะประนีประนอม แต่พยายามยืดเยื้อให้อีกฝ่ายยอมรับเงื่อนไขของฝ่ายของตนเองเป็นสำคัญ นอกจากนี้ (2) อุปสรรคสำคัญต่อความก้าวหน้าของกระบวนการสันติภาพชายแดนใต้ ยังได้แก่ ระบบราชการแบบรวมศูนย์ ที่ไม่มีความเข้าใจพื้นที่ และดังนั้นจึงกำหนดนโยบายที่ไม่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่

ผู้ร่วมเสวนาจำนวนมากเสนอความคิดเห็นว่า พวกเขาจะ**มีความเชื่อมั่น**และ**มีความหวัง**กับกระบวนการพูดคุยสันติภาพชายแดนใต้มากยิ่งขึ้น (1) หากมีการผลักดันให้กระบวนการสันติภาพชายแดนใต้เป็นวาระแห่งชาติอย่างแท้จริง โดยได้รับการให้ความสำคัญโดยรัฐสภา รวมทั้งให้คณะพลเรือน (ไม่ใช่ข้าราชการประจำ) เป็นตัวแทนในคณะพูดคุยสันติภาพ มีความต่อเนื่องและมีกลไกตรวจสอบที่น่าเชื่อถือ นอกจากนี้ (2) กระบวนการสันติภาพชายแดนใต้จำเป็นต้องเป็นกระบวนการที่ครอบคลุมและมีส่วนร่วมจากผู้คนหลากหลายภาคส่วน รวมทั้งกลุ่มชายขอบ-เปราะบาง (ไม่ใช่เป็นเรื่องเฉพาะแต่ในหมู่ผู้เชี่ยวชาญหรือฝ่ายความมั่นคง) ดังนั้นจึงจำเป็นต้องส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนหลากหลายรูปแบบในทุกระดับอย่างกว้างขวาง เพื่อให้แน่ใจได้ว่าข้อเสนอจากภาคประชาชน (ที่ไม่ได้จำกัดอยู่แต่เพียงประเด็นความมั่นคงทางการทหาร แต่รวมถึงปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ การจัดสรรทรัพยากรและประเด็นอื่น ๆ) ได้รับการให้ความสำคัญจากคู่เจรจา และข้อตกลงจากกระบวนการพูดคุยสันติภาพได้รับการยอมรับจากประชาชน

(3) หนึ่งในประเด็นที่มีการแสดงความคิดเห็นกันอย่างแพร่หลาย ได้แก่ การยกเลิกหรือคงไว้ซึ่งการบังคับใช้ “กฎหมายพิเศษ” หรือ “กฎหมายความมั่นคง” ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เนื่องจากผู้ร่วมเสวนาจำนวนหนึ่งเห็นว่ากฎหมายดังกล่าวมีส่วนก่อให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนประชาชนในพื้นที่อย่างกว้างขวาง อย่างไรก็ตาม ผู้ร่วมเสวนาที่นับถือศาสนาพุทธจำนวนมากมีข้อกังวลว่าการยกเลิกการบังคับใช้กฎหมายพิเศษอาจส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยของพวกเขา ดังนั้นจึงมีข้อเสนอให้มีการจัดเวทีประชาชนเพื่อปรึกษาหารือในเรื่องการบังคับใช้กฎหมายพิเศษอย่างจริงจัง ตลอดจนมีการประเมินต่ออายุกฎหมายพิเศษต่างๆ ที่ดำเนินการโดยตัวแทนจากหลากหลายภาคส่วน ไม่ใช่เฉพาะหน่วยงานความมั่นคงเท่านั้น

ทั้งนี้ ผู้ร่วมเสวนาจำนวนไม่น้อยเห็นตรงกันว่า (4) การอำนวยความสะดวกให้ผู้สูญเสียและผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงเป็นเงื่อนไขสำคัญให้เกิดสันติภาพที่ยั่งยืนในจังหวัดชายแดนใต้ นอกจากนี้ (5) การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการสันติภาพชายแดนใต้อย่างมีความหมาย จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อคู่ขัดแย้งทั้งสองฝ่ายรับประกันความปลอดภัยของประชาชนในการแสดงความคิดเห็นอย่างเสรี (6) ควรทบทวนข้อเสนอของภาคประชาสังคมที่เคยนำเสนอมาก่อนและรวบรวมเป็นข้อเสนอเชิงนโยบาย อีกทั้ง (7) คู่ขัดแย้งทั้งสองฝ่ายควรสื่อสารเรื่องความคืบหน้าของกระบวนการพูดคุยสันติภาพต่อสาธารณะอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐบาลและสื่อมวลชนควรร่วมกันส่งเสริมให้ผู้คนทั่วประเทศและนานาชาติให้ความสนใจและมีทัศนคติที่ดีต่อกระบวนการสันติภาพชายแดนใต้เพื่อร่วมสนับสนุนกระบวนการสันติภาพไปพร้อมกับคนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้